

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:		Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană”; iar banii pentru abonamente și inserțiuni se trimit administrațiunii „TIPOGRAFIA și LIBRĂRIA DIECEZANĂ” în Caransebeș.	Prețul inserțiunilor:	
Pe un an	50 Lei		Pentru publicațiuni oficioase, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 60 Lei, până la 200 de cuvinte 90 Lei, de aci în sus 120 Lei.	
Pe jumătate de an	25 „			
Pe un pătrar de an	12 1/2 „			
Un număr	1 Leu.			
Pentru străinătate pe un an		80 Lei.		

La mormântul dela Rășinari.

— Cu prilejul semicentenarului morții mitropolitului Andreiu Șaguna —

de Dr. Vasile Loichiță.

Mâni impioase și hrăpărețe ne-au împărțit în plin sfârșit al veacului 17-lea *numai* conducerea și îndrumarea bisericească, dar *nu și credinciosul suflet însuși* al neamului cu care, din cele îndepărtate și cărunte vremi, noi, Români de dincoaci de munți, adorăm pe Acela a cărui haină nu s'a împărțit între noi, ci a rămas și va rămânea *totdeauna* întregă, până când vom fi.

Cu adevărat amare ne-au fost zilele de pe urma acestei scandaloase împărțiri siluite. . . . „Glas în Ardeal se auzi, suspin, plângere și țipet mult. . .”, asămănător cu al Rahilei, dar cine ne putea mângăia pentru cuibul ce ni s'a sfărîmat ca să se risipească?

Ostenit-am în purtarea prigoanei, dar nu ne-am frânt în lunga așteptare a vremurilor nemiloase și aspre pentru noi cei ce rămăsesem ca o candelă aprinsă de strajă la căpătăitul sfinței moșteniri a legii părinților noștri!

Crinul sufletului nostru trudit din stratul său ars căută și „lung privea în sus, să vadă: de nu se purcede-un nor de ploaie?”, dar întristat în țernă iarăși își frânge trupul svelt în două. . . .“

Dar celui ce așteaptă cu credință, acelaia i-se va împlini. . . .

Și norul de ploaie visat și implorat cu o supremă ardoare de crinul sufletului nostru se pogori în tunet de foc și prăpăd. . . . în primăvara anului 1848, când mila Ceriului s'a îndurat să ni-l trimită cu bogată revărsare. . . . El a rodit mult și cuibul vechiu și jălit îndelung ni s'a prefăcut, ca prin minune, în cea mai puternică *casă-cetate*, de sfărîmarea căreia nu ne mai temeam.

Aveam acum și noi, cei huiduiți, apărătorii strămoșescului ideal de credință și lege

românească, izvor sigur pentru darul preoției românești și strămoșești, pentru căpătarea și coborîrea căruia n'a mai trebuit să *îngenunchem* cu mâni pe toiege rugătoare la porți și altare străine, cari ne-au otrăvit cântarea credinței noastre.

Aveam iarăși biserica cu străvechiul ei altar și la adăpostul și căldura aripilor ei: *școala bisericii*, care ne-a crescut și ne-a păstrat *întregi* pentru ziua mântuirii. . . .

Opera bisericească și *națională* ce a urmat după această roditoare revărsare întru răcorirea și fortificarea puterilor sufletului nostru românesc prin *biserica și școala mitropolitului Șaguna*, o știm cu toții, și de aceea închinarea dela Rășinari, ce i-se face amintirii celui mai mare ierarh ardelean și bărbatului politic de primul rang, care a știut să stoarcă vremii sale tot binele ce numai se putea căpața pentru biserica și nația sa — și osămintelor sale, la aniversarea de 50 de ani dela astrucarea lor, *are semnificație istorică de recunoaștere a de Dumnezeu temătoarelor năzuinți* către lumină și libertate *ale unui neam, pe care Ceriul nu l-a lăsat, nici îl va lăsa cândva*, bătătorind *acelaș drum* de suire la Domnul!

Părinții Țării, **Regele și Regina**, ei înșiși au venit cu gândul acestei recunoașteri să-și plece genunchii lor implorători la marele și sfântul nostru mormânt, făcându-ne să pricepem, că purtătorii coroanei române **au la zilele vieții Lor practica rugăciunii și a evlaviei**, pe care le-o dă **pildă vie** cu orice prilej poporului Lor. . . . Și în viața oricărui popor aceasta înseamnă mult, că Regele și Regina Țării **știi și au dorința să se roage!**

Cu ei împreună tot genunchiul românesc cade-se să se plece azi măcar și numai cu

gândul, înaintea lespezii dela Rășinari, care, deapururi, din neam în neam, ne va vorbi tufurora de cel mai frumos și mai nobil simbol de jertfire de sine pentru binele cultural și național al unui neam, săvârșit cu *strașnica credință* în puterea marelui Dumnezeu!

Dar această cucernică închinare se face cu acest prilej și generației de bărbați frunțași cari *alături și cu Șaguna* au ostenit cu tot avântul inimei și luminile sufletului lor credincios pentru neînfricată și dârza luptă a cauzei noastre românești ce s'a încins și s'a purtat dela a doua jumătate a veacului al 19-lea încoaci. Din cununa lor mare și nevestejită, noi, bănățenii, ni-i pomenim cu aceeași evlavie azi, în ziua praznicului lui Șaguna, pe cei doi ucenici și împreună muncitori ai lui: *Popasu și Popea*, cari coborînd la noi, au venit să ne cheme la nouă mântuitoare vieată bisericească și națională cu iscusința, blîndeța și bunătatea marelui legedător și desrobitor a căruia sfîntă pomenirea se săvârșește azi.

Duhul lui Șaguna și al vremii sale: *întrupător de vie credință și înflăcărat naționalism*, să fie totdeauna călăuza neamului românesc întregit!

Memoriei

Marelui Arhiepiscop și Mitropolit
Andrei baron de Șaguna.
La 50 de ani dela moartea sa.

*Trimis al Provedinții, Andreie, când Ardealul
Gemea în grea robie sub jugul secular,
În legea strămoșească aflat-ai idealul
Și taina biruinții la sfântul ei altar.*

*Ce suflet, ce credință țesută 'n creii de genii
Ți-a dat, în clipe grele, vederea de proroc?
De-ai încălzit în lupte copiii Cosânzenii
Și le-ai aprins lumina spre glorie și noroc?!*

*Unirea tuturoră de-o limbă și-o credință
Minuca epocală o presimțai venind;
Azi neamul meu e liber și vechea suferință
Și volbura peirii pe veci nu-l mai cuprînd.*

*Departa de ambiții, de laude și fanfare
În post și rugăciune izbânda Ți-o serbai;
Adâncă umilință a fost a Tu 'nlățare
Și cartea Nemuririi, la care Te 'nchinai.*

*Făptură 'mpunătoare, aleasă, care 'nspiră
Gândiri și fapte 'nalte, de-un ne'utrecut avânt:
Ai reunit în Tine a dragostei anghiră
Și pavăca credinții, ș-un chip frumos de sfânt.*

*Ah, vino, Te coboară la noi și ne privește
Și vezi de înțelegem din slova din bătrâni;
Că tâlc din Evanghelii de sârg ne poruncește
Să fim cu toți de-o lege, cum toți suntem români!*

*Deșteaptă-ne la munca de pace și de roade,
Să strălucim, ca tine, urmașilor ce vin;
Să crească slava noastră în corul de noroade,
S'aduire 'ntreg Apusul poporul carpatin.*

*Ah! Preasfînte Andreie, cum toate trec în lume,
Dar Dumnezeu nu trece, — genuchii să-i plecăm,
Să-i preamărim de-apururi, scump și eternu-i nume, —
De legea Lui, ca Tine, să nu ne depărtăm.*

*De-am fost noi tari vre-odată și iarăși slabi, se știe,
Că ne-am cotit pe drumul, ce duce la păcat:
Dar, după veacuri triste, trăite în robie,
La dragoste și pace Craiu nou ne-a adunat.*

*Și vezi, Părinte, Țară mai dulce nu-i sub soare,
Coliba și Palatul acelaș grai vorbesc:
Izvoarele și codrii și floarea din răzoare
Sînt Duhul, ce 'noește poporul românesc.*

*La groapa Ta renaște credința și iubirea
Noi, primeniți la suflet, privim cătră Zenit;
Iar Duhul Tău trăiește întreagă fericirea,
Ce Tatăl o sortise celor ce l-au iubit.*

Tileagd, luna Iunie 1923.

Protopop ALEXANDRU MUNTEANU

Gramatica română a lui Șaguna. Vârșat, 1843.

Ioan Alexi, cleric al eparhiei Oradea-Mare, episcopul mai de apoi al Gherlei, ca absolvent al teologiei din Viena, în 1826 tipări la Viena în latinește o gramatică a limbei românești.

E o compilație bine izbutită. S'a folosit cu succes de mai toți gramaticii și filologii noștri de până aci. Mai ales s'a folosit de gramatica lui Loga (1822). Ba, cum însuși o mărturisește, la pag. 6 din prefață, începând dela pag. 51 până la sfârșit (227) simplaminte îl copiează pe Loga, adecă îl traduce, schimbând numai ortografia, însușind pe cea a lui Petru Maior.

Din cartea lui Alexi a studiat marele filolog englez M. A. Bruce Whyte limba noastră și a preconizat apoi adevărul limbisticeii, că: „Limba română este cheia cercetărilor asupra originii tuturor limbilor romanice.”

Din minimalele deosebiri, ce există între gramaticile Loga-Alexi, relevăm pe cea dela flexiunea nominală.

La întâia flexiune nominală Loga știe de articolii: *l, le și ul* (ul e o formă irreală), iar Alexi are chipurile: *il, le, lu și ul*. Apoi acest

din urmă întrebuințează patru paradigme pentru flexiunea din chestiune, în vreme ce Loga distinge numai trei speții.

Dacă Alexi e mai bogat în chipurile declinării prime, e mai redus la declinarea a doua; va se zică: pentru flexionarea numelor feminine are două forme, pe când Loga la rândul său se folosește de trei forme. El susține, că se deosebește forma care se termină în *e* de cea care se termină în diftongul *ea*, la nominativul singular nearticulat. D. e. carne, pâne — curea, vergea, măsea, turturea etc.

La gramatica lui Alexi, pag. 243, e tipărit catalogul celor cari au cumpărat opera din vorbă, adică a „prenumeranților“, cum se zice greșit odinioară la noi românii ardeleni.

Se știe bine azi, că acum o sută de ani, ce vieată culturală mare românească, cu un caracter bănățenesc pronunțat, pulza în capitala Ungariei.¹⁾ Dintre românii de aici din Buda și Pesta 40 de înși au abonat sau au cumpărat cartea apărută în Viena a tinerului levit Alexi.

În 1826, când fu imprimată gramatica lui Alexi, Șaguna era *cive academic*, adică student universitar, în Pesta. Unchiul său Atanasie Grabovsky, la care ședea, a cumpărat-o în 2 exemplare. Au mai cumpărat-o și alți Grabovsky, tot în câte 2 exemplare, precum și mulți dintre românii macedoneni, înrudiți de aproape cu Șaguna. Ba cunoscutul Ioan Teodorovits, din Logoj, „Ecclesiae Gr. Valachicae Pestensis Parochus“, o cumpără chiar în 10 exemplare.

Dela aceștia va fi căpătat vre-un exemplar studentul Șaguna, carele apoi a studiat-o cu plăcere și cu pricepere.

Nu putem stabili, că unde și când și-a făcut Șaguna rezumarea și refacerea gramaticii lui Alexi. Regretatul arhieru Ilarion Pușcariu din Sibiiu, înainte cu vre-o 20 ani, puse în ordine biblioteca rămasă după Șaguna și între diferitele manuscrise a dat de un manuscris foarte prețios. Acesta e o competentă prescurtare și prelucrare a cărții lui Alexi.

Presupunem, că e făcută în 1843—4 în Vârșăț, unde Șaguna era profesor de teologie pentru despărțământul românilor și avea demnitatea de arhimandrit titular al mănăstirii Hopovo: „Rssm. D. Andreas Schaguna, Arhimandrita Hopoviensis et S. S. Theologiae, Professor“, îi zice șematismul latinesc al bisericii „orientale de rit greco neunit“, tipărit în Buda la 1844 pg. 142—3.

1) „Foaia Diecezană“ Caransebeș 1922 Nr. 23 nota 27 și Nr. 24 pag. 3. N. Iorga Ist. lit. romane din veacul XVIII. Buc. 1901 pag. 420—430 vol. II. Dr. I. Lupaș, Mitropolitul Andrei baron de Șaguna, Sibiiu 1909 pag. 25. Octavian Lugoșianu în „Revista Nouă“, Bucur. (VIII) 1894 pag. 278—284 și Ovid Densușianu, Literatura română modernă, Bucur. 1920, vol. I fig. 72.

Manuscrisul din vorba pare că e redactat tot latinește, ca și tipul său, opera lui Alexi. Poartă titlul de „*Grammatica Valachica*.“

Studiul acesta e foarte interesant și denotă pricepere și atragere pentru tainele limbicte. Șaguna a mai îmbogățit ici-coleă secțiunea despre formele gramaticii Alexiene. Are definițiuni precize și izbutite deplin, cari nu se află la tipul Alexi. Nu altfel și în partea practică, produce o sumă de pilde noi proprii și le sprijinește cu motivări și observări, cari tradau pe gramaticul de profesiune. Mai vărtos cu arhaismele limbei istorice din cărțile vechi bisericești era Șaguna bine familiarizat.

În legătură cu această gramatică zice dl I. Lupaș,²⁾ maestrul biograf al lui Șaguna, că „s'a ocupat în mod științific cu limba română și în timpul, când sortea îl aruncase în cercuri străine, uneori chiar dușmanoase acestei limbi“. Așa se poate explica, cum întâmpinăm, dela întâia lui pășire în Ardeal, în circularele lui Șaguna o limbă românească, relativ destul de corectă și viguroasă, cu un pronunțat colorit arhaic, ceea ce dovedește iarăși, că Șaguna eră influențat de limba vechilor noastre cărți bisericești, pe care nu le va fi dat uitării de dragul celor sârbești.

În vorbire însă nu întrebuințează limba română cu atâta dibăcie, ca în scris.

Cei ce au avut fericirea a-l auzi, spun, că la început, câtăva vreme, se cam simția accentul străin în pronunțarea lui. De asemenea se găsesc în epistolele lui particulare dela început, unele construcțiuni necorespunzătoare cu firea limbii românești. Acestea dispar însă curând.

Mai târziu vorbea și scria românește ca nimenea dintre arhierii noștri de până la el și după el, afară de artiștii stilisticii noastre: Dosoftei, Antim Ivireanul, Miron Cristea, Dumitru Radu și Roman Ciorogariu. Ca probă învocat singur numai prefața Bibliiei de Sibiiu și unele din monumentalele sale: cuvântări sinodale, de amvon și ordine circulare.

Nu știu de va fi studiat cineva acum cu prilejul jubileului semicentenar dela moartea lui Șaguna și partea lui de activitate ca gramatic și meșter al stilisticii românești. Dacă însă din laturea aceasta nu este examinat și studiat, trebuie să se repare omisiunea cât mai în grabă și cât mai fundamental, când se va studia de cătră cei chemați și manuscrisul *Grammatica Valachica*; „căci individualitatea lui (Șaguna) neobișnuit de multi-laterală și complexă“,³⁾ trebuie apreciată din toate punctele de vedere.

Protopop Dr. Stefan Pop.

²⁾ I. c. pag. 34.

³⁾ Lupaș o. c. 308.

Din însemnările unui ariciu știutor de carte.

— In munții Parângului. —

Poste: de prof. G. POPESCU SURA.

(Continuare)

— N'am de unde să știu, dragii moșului, pentru că în viața mea, eu n'am văzut nici mușchi, nici ciuperce și nici ferige. Ba să nu mint, am auzit pe bunicul meu odată povestind despre așa ceva, dar e tare de mult de atunci. Eu însă bănuiesc, că voi trebuie să fiți destul de micuți, pentru că deși vă aud, totuși nu văd pe nimeni.

— Ai toată dreptatea, îl încredințară sporii, noi suntem tare micuți și putem să-ți spunem, că suntem tot atât de mici ca și grăunțele de praf, dar asta nu înseamnă nimic, dragă moșule, deoarece ne avem și noi rostul nostru în lume. Muntele era gata să-și reinceapă tânguiriile lui obicinuite, dar venindu-i în minte cele ce-i spusese vântul, începu altă vorbă.

Mi se pare, că spunea-ți mai adineaori, că știți să faceți și voi câte ceva; n'ați putea oare să-mi spuneți și mie, ce anume?

— Cum nu? Doar toată lumea știe, că noi dăm un ajutor foarte prețios naturii, ca să-și desăvârșească frumusețile și farmecele sale.

— Vorbiți mai lămurit, dragii moșului, și eu să vă pot pricepe mai bine, eu v'aș ruga să-mi dați o pildă, dacă se poate.

— Cu multă plăcere. Noi ajutăm natura, ca să facă păduri frumoase — chiar și pe povârnișurile munților celor mai sălbateci și mai prăpăstioși, ca tine bunăoară; noi . . .

— Voi sunteți niște ticăloși și să vă fie rușine să vă băteți joc de un biet bătrân amărit, îi întrerupse paserea, care, fiindcă se odihniise în deajuns își luă zborul către miez-noapte. Fâlfăirile aripilor ei mișcă puternic aerul, iar miile de spori se împrăștiară în toate părțile.

— La muncă! strigară aceștia, — și să ne ajute Dumnezeu, ca să ne îndeplinim visul.

Amin! complectară miile de glasuri, care era graiul celor ce rămăseseră locului. După câtăva vreme aerul se liniștise cu totul, așa că sporii începură să se lase: unii se lăsară în jurul creștelor, alții căzura printre crepăturile stâncilor din apropiere, iar alții plutind prin aer, ajunseră tocmai în vale, aproape de poalele muntelui. După apusul soarelui o boare slabă de vânt aduse niște nouri, cari învălură muntele cu o ceață deasă și umedă. Sporii numai atâta așteptau și începură să încolțească și să se lipească de pietre. Munca aceasta le era destul de grea, iar în multe locuri foarte anevoioasă, însă fiecare spor căuta să le înfrunte pe toate cu bărbăție, încordându-și puterile și neluând în seamă nici ostenețile și nici necazurile. Iar când se întâmpla ca să vadă pe câte unul dintre ai lor mai slab de înger, căutau să-l îmbărbăteze și-l îmbărbătau din toată inima — vorbindu-i cu multă blândețe și cam în felul acesta: Pentru omul care are în fața sa un ideal, nici o muncă nu este prea grea și nici o jertfă nu este prea mare: și mai ia aminte, dragul nostru, că ori ce s'ar întâmpla, — numai atunci te simți fericit cu adevărat, când îți pătrunde în suflet convingerea, că munca și truda ta, vor fi de folos urmașilor. Și astfel îmbărbătându-se și ajutându-se unul pe altul cu vorba și cu fapta munceau și se trudeau ființele acestea micuțe, cât era, ziulica de mare. Iară vântul, carele dela soare purcede, le aducea lor umezeala cea de toate zilele, iar după muncă încor-

dată pietrele cele tari erau din ce în ce mai mult atacate de către sucurile rădăcinilor tinere, iar mușchii creșteau și se întindeau văzând cu ochii. În felul acesta se urmau regulat lucrurile, când într-o bună zi, muntele se pomeni, că o mulțime de pete în toate culorile îi împodobeau stâncile lui cele mărețe.

— Se vede treaba, că ți s'au cam miuiat balamalele și că a început să te răzbească frigul, de te-ai îmbrăcat cu plasa! Tot așa a făcut și țiganul din poveste, îi strigă vântul, care numai ce sosise ca să-și mai vadă prietenul. Răse strengărește, apoi cobori voios la vale. În decursul vremei, muntelui nostru începuse să-i treacă urâtul. Era adevărat, că dela un timp nu mai era și nici nu se mai simțea singur și nu după multă vreme se mulțumi să-se încredințeze, că micii lui oaspeți și prietini își luaseră rolul în serios. Nici nu se împlinise bine anul și mulți dintre dânșii făcuseră spori, pe care vântul îi purtase și-i împrăștiase în toate părțile. Multe necazuri, multe lipsuri și multe greutateți avuseseră de îndurat bieții mușchi, dar nici odată nu se lăsaseră să fie biruiți, iar ca răsplată dreaptă a muncii și străduinței, mai că nu găseai colțișor de stâncă, pe care ei să nu fie pus stăpânire.

Multă vreme trecuse, deoarece multe sute de mii de anii se scurseseră dela întâmplarea asta. În multe rânduri muntele fusese zguduit de cutremure puternice în timpul cărora multe piscuri se năruiseră, multe văi fuseseră astupate și altele multe se formaseră în altă parte și din multe locuri țîsniseră izvoare limpezi, cari își purtau gălăgios apele prin fundul văilor. Murișeră sute de mii de generații de mușchi de stâncă, dar corpurile lor rămânând locului nu se perduseră zadarnic, ci putreziseră și formaseră un pământ gras, foarte prielnic și foarte bun pentru creșterea plantelor. De cine știe de unde, vântul adusesese semințele ierburilor și florilor, cari dând de pământ bun, de căldură și de umezeală indestulătoare, — încolțiseră, crescuseră, înfloriseră și dăduseră roadă: una zece, alta treizeci, alta șazeci, așa după cum scrie și în evanghelie.

Praful și sfărăturile mici de stâncă nu mai pribegeau aiurea, ca altă dată, — pentru că vântul le preseră cu multă grijă printre firisoarele de mușchi și printre ierburi, iar pământul de pe coastele muntelui se îngroșă încet, dar sigur.

Treaba bună și trainică se face cu necetul: Asta-i de când lumea. Numai vârfurile și creștele cele mai înalte rămăseseră goașe, ca și în alte vremuri, dar aceasta nu numai că nu strica frumuseța, ci din contră, mărea și mai mult farmecul acestui colțișor de natură.

Pe la sfârșitul unei toamne friguroase un vânt năpraznic aduse și preseră printre ierburile uscate un roi de fluturași mici și cu aripile străvezii. După obiceiul moștenit din bătrâni, muntele le zise „bun sosit“, dar nu se putu ține ca să nu-i întrebe cu grija omului bun la suflet: Cum v'ați încumetat voi să porniți la drum pe o vreme ca asta, când nu te înduri nici cănele să-l dai afară din casă? Pe gerul asta cumplit, vântul îți îngheață și măduva din oase. Unde mai puneți, că voi fiind numai niște fluturi, — fapturi foarte gingașe — toată lumea știe asta, — s'ar putea întâmpla să pățiți cine știe ce, — Doamne ferește. Dar, moșule dragă, răspunseră ei cu nevinovăție, noi nu suntem fluturi, noi suntem niște sămânțe de brad și n'avem nici un motiv să ne temem de răceală, pentru că suntem îmbrăcați destul de bine; iar în afară de asta, vântul este cel mai bun prieten și cel mai mare binefăcător al nostru. Am fi nedrepti, dacă n'am recunoaște, că fără ajutorul vântului s'ar stinge neamul bradului și apoi dacă n'ar fi el, munții ar rămâne pe vecie fără nici o podoabă.

Poți să-ți inchipui, oare cum vă șede vouă munților, când sunteți lipsiți de podoaba codrilor?

— Cum ne-ar șede? întrebă muntele.

— La noi, la brazi, este o zicătoare foarte poznașă, care glăsuște cam în felul acesta: muntele fără pădure, seamănă cu fata mare tunsă, iar fata mare tunsă seamănă cu o oală hârbuită, pe care omul o atârnă în vârful parului.

— Brazi mândri și falnici, ca în pădurile tale, nu se mai află cât îi pământul de lat, zise cu admirație vântul într-o zi, când venise ca să vadă ce mai face muntele.

— Ce pot să-ți răspund? zise bătrânul. Știi bine, că eu nu prea sunt purtat prin lume, ca tine și cum nu pot să fac o asemănare dreaptă, mă simt cu atât mai fericit, cu cât aud și pe alții laudându-mi feciorii. În afară de asta eu nici nu cutesc ca să mă laud cu ei, deoarece știu destul de bine, că un părinte se poate înșela în multe cazuri, când este vorba de copiii săi. Așa-i omul: când intră sentimentele în joc, nu este înălăturată puțința ca judecata să înceteze.

Dar, ori cum ar fi, ei sunt copiii mei și-ți mărturisesc, că mi-s dragi ca lumina ochilor. De altfel, de câtăva vreme, ei îmi sunt cea mai mare și cea mai plăcută mângâiere. Și când te mai gândești, dragă vântule, că n'am avut nici un necaz despre urma lor, că n'am cheltuit cu ei nici măcar o lăscă, că au crescut și ei așa dela Dumnezeu și dela ei. Din nimic, — mă crezi tu?

— Te înșeli, moșule dragă.

— Cum să mă'nșel? Ce vrei să spui cu vorbele astea?

— Din nimic nu crește nimic, bătrânule, îi răspunse vântul cu blândețe.

— Ba să mă ierți Dumneata! Cum adecă? Voiai să spui, că brazii mei...

— Ba, te rog, să mă ierți Dumneta pe mine și să fii bun să-mi dai răgazul cuvenit, că să-ți istorisesc eu, cum merge toată ciudătenia lucrurilor.

Oare crezi Dumneta, că poate să răsare și să crească cel din urmă firicel de iarbă, dacă nu are tot ce-i trebuie? Crezi oare, că s'ar fi putut întâmpla în altfel cu brazi Dumitale?

— Eu nu ți-am spus adineaori decât ceia ce cred eu; dar dacă credința mea nu este cea adevărată, care mi-e vina? Dacă știi tu mai bine, de ce nu mă lămurești?

— Păi, cam asta aș vrea și eu, vorbi vântul.

— Lămurește-mă, dacă îți stă în puțință.

(Urmează)



Ș T I R I

Personale. Prea Sfințitul nostru Episcop diecezan Iosif, însoțit de P. S. Să Arhireul Filaret și de protopresbiterul Andreiu Ghidiu, aplecat Luni după masă cu trenul de Hațeg la Sibiiu, unde a luat parte la sărbările semicentenare dela moartea marelui Arhiepiscop și Mitropolit Andrei Șaguna.

Cu acceleratul de Vineri seara Prea Sfinția Sa, însoțit tot de aceiași domni, s'a întors la reședința sa.

Sărbările semicentenare dela moartea fericitului Arhiepiscop și Mitropolit Andrei Șaguna s'au desfășurat atât la Sibiiu, cât și la Rășinari, într'un mod vrednic de memoria fericitului Arhipăstor.

La sărbări au luat parte Maiestățile Lor Regele și Regina cu întreaga Familie Domnitoare, toți membri guvernului, toți mitropoliții și episcopii, înalții demnitari civili și militari ai Statului, reprezentanții Academiei Române, fruntașii vieții noastre sociale și politice, delegații diferitelor societăți și o lume imensă, venită să preamărească cu devoțiune pe acel Păstor al neamului, care i-a dat îndrumarea de a crede în Biserica Domnului și în puterea sufletească a neamului.

În numărul nostru viitor vom aduce raportul detaliat al acestor sărbări.

Alegerea de protopresbiter pentru tractul Bisericii albe s'a ținut Joi în 22. Iunie (5 Iulie). Au fost prezentați 63 deputați. Din cei 7 recurenți au fost candidați numai 5, căci păr. Ioan Murgu din Sasca-mont., fiind ales în tractul Panciovei, și-a revocat recursul, iar candidatura păr. Cornel Stefan a fost respinsă, pe motivul că nu ar avea cvalificațiunea cuvenită.

Dintre cei 5 candidați a intrunit:

a) preotul *Iosif Pascu* din Fizegiu 26 voturi,

b) *Nicolai Chicomban* din Ghilad 18 voturi,

c) protopresb. *Alexandru Muntean* din Tileagd 9 voturi și

d) preotul *Iosif Caragea* din Mărcina 1 vot

S'au dat 6 bibele albe; iar 3 deputați s'au abținut dela vot.

Hirotonire. P. S. Sa Episcopul nostru diecezan Iosif a hirotonit în 24 Iunie (7 Iulie) a. c. întru diacon, iar în 25 Iunie (8 Iulie) a. c. întru presbiter, pe candidatul de preot Ioan Ivan, ales și confirmat preot pentru parohia noastră din Valeadeni.

Dr. Valeriu Olariu. Luni în 2 Iulie nou, a adormit în Domnul, la Arad, în etate de 52 ani, *Dr. Valeriu Olariu*, fost prim-medic județean în județul Caraș-Severin

Înmormântarea s'a făcut Miercuri în 4 Iulie a. c. Lume aleasă a asistat la înmormântare.

Serviciul divin al înmormântării l-a îndeplinit preotul Alexie Popoviciu, care la finea progrebăniei în cuvinte alese a parentat pe defunctul. Nu sunt oameni mari aceia — zice preotul — cari se înalță în societate, în virtutea poziției lor sociale, ci aceia, cari își pun în serviciul omenimei tot ce au în mintea și sufletul lor mai nobil, pe cum a făcut prin știința sa de medic *Dr. Valeriu Olariu*.

Părintele Dr. Teodor Botiș directorul seminariului teologic-pedagogic din Arad, i-a adresat cuvinte frumoase de adio în numele profesorilor și elevilor, căci răposatul o predat studiul igienei atât la seminar, cât și la liceul de fete, cari au luat parte la înmormântare în grup.

În numele medicilor a spus cuvinte de adio domnul Dr. Atanasie Brădean, prim medic județean în Arad.

Dormi, dormi în pace scumpe Valerie! Să duci scumpului tău frate: Dr. Iuliu Olariu salutul celor ce regretă din inimă pierderea lui ireparabilă, ca și a ta.

Unul.

„Asociațiune pentru literatura română și cultura poporului român“ a convocat pe membrii secțiunilor științifice literare la ședința plenară pe zilele de 13 și 14 Iulie st. n.

Portretul fericitului Andrei Șaguna. Dl prof. Dumitru Comșa din Sibiiu a avut frumoasa ideie de a pregăti, cu ocazia semicentenarului morții arhiepiscopului și mitropolitului Andrei Șaguna, un admirabil tablou în culori, reprezentând pe marele nostru arhipăstor în odăjdiile sale strălucitoare.

Institutul de arte grafice Ios. Drotleff din Sibiiu a executat foarte frumos și cu multă îngrijire această lucrare artistică a dlui prof. D. Comșa.

Atragem atențiunea On. noștri cetitori asupra acestui tablou artistic, care poate fi o podoabă atât pentru casele preoțești, cât și pentru casele credincioșilor intelectuali și țărani ai Bisericii noastre.

Se poate comanda de-a dreptul dela editorul său, dl prof. D. Comșa, Sibiiu. Prețul: 50 Lei.

O predică a patriarhului Tihon. — Se anunță din Moscova, că patriarhul Tihon, în prima predică ținută după eliberarea sa, s'a declarat pentru complectă separare a Bisericii de Stat. De asemenea a declarat, că socotește drept nule și neavenite hotărârile consiliului Bisericii ruse.

Membrii comitetului școlar dela liceul „Traian Doda“ din Caransebeș sunt prin aceasta invitați la *adunarea generală extraordinară*, care se va ține *Duminecă în 22 Iulie* a. c. orele 11 a. m. în sala festivă a liceului. Obiecte: 1. Bugetul anului școlar 1923/24. 2. Înființarea de clase paralele extrabugetare conform necesității. 3. Alte chestiuni ce se vor mai ivi. La caz, că numărul participanților va fi prea mic pentru a putea aduce hotărâri valide, adunarea generală se amână pe *Duminecă viitoare 29 Iulie*, când se va ține fără considerare la numărul participanților. În numele comitetului școlar mai restrâns: Dr. George *Lăbonțiu*, președinte, George *Noaghea*, secretar.

Sanctitatea Sa Patriarhul ecumenic Meletie IV s'a hotărât, să părăsească Constantinopolul și să se așeze provizor la Sfântul Munte Atos.

Ex-kronprințul candidat la președinția Germaniei. Ziarul „Morgen“ din Berlin publică știrea, că numeroși partizani ai fostului prinț moștenitor al Germaniei se îndeletnicesc cu planul de a înlesni întoarcerea acestuia în Germania. În cazul unui rezultat pozitiv al acestei acțiuni, la viitoarea alegere de președinte ar pune și candidatura lui.

Ruga dela Iablanița. La „Sâmziene“ comuna Iablanița, acest sat de atâta importanță pentru luptele naționale din trecut, s'a învrednicit de o nouă importanță *culturală* pentru prezent.

Începutul cultural s'a făcut încă pe timpul stăpânirii maghiare, când s'a înființat — între cele dintâi, — agentura „Astrei“. Reprezentații teatrale, coruri și declamațiuni erau partea întregitoare ale acestor manifestări.

Cu un asemenea început nu se putea opri numai

aci — acum, când împrejurările sunt atât de avantajoase pentru noi!

După război, inv. Domășneanu pune la dispoziția agenturei o casă a sa și astfel în ținutul acesta al graniței — în plasa Orșova — se face prima „Casă culturală“, cu local propriu, cu bibliotecă, ziare, producțiuni etc. Inv. Terfaloagă cu mare dragoste face, ca mișcările culturale să aibe un rezultat cât mai efectiv.

Deodată cu reocuparea parohiei de către vrednicul preot *Gh. Tătucu* aceste mișcări primesc un nou suflet și un nou avânt, căci pâr. Tătucu a fost anteluptătorul — în vremurile grele — ale faptelor frumoase de azi, cari fără dânsul nu s'ar fi putut face.

La stăruința pâr. *C. Buracu* din Mehadia care a știut să atragă atențiunea tuturor binefăcătorilor culturali asupra regiunii noastre, i-se pune la dispoziție — drept recunoștință pentru activitatea sa culturală — 5 biblioteci dela „Biblioteca I. G. Bibicescu“ din T.-Severin de sub președenția marelui patriot și om de inimă rară și voință extraordinară dl *Th. Costescu*. Aceste 5 biblioteci au fost dăruite comunelor: *Teregova*, unde înaugurare festivă s'a făcut la Rusalii, *Iablanița*, făcându-se înaugurarea la „Sâmziene“, *Moldova-nouă*, *Prilipeți* și *Eșelnița*. Câte-o bibliotecă, în afară de valoarea imenză culturală, reprezintă prin cele 450 de volume și dulapul artistic lucrat — valoarea de Lei 12.000.

Inaugurarea din Iablanița s'a făcut cu mare fast, a venit nelipsitul și adorabilul nostru prietin: prof. *Paulianu* cu corul său, însoțit de delegația „Bibliotecii I. G. Bibicescu“, în frunte cu dl *T. Costescu*, *Nicolaescu* etc.

La gară sunt întâmpinați cu muzică, cuvântări din partea primarului și a unei dșoare; — parcurg apoi strada principală împodobită cu verdeață și arc triumfal cu „Bine ați venit“.

La școală sunt primiți din partea direct. Terfaloagă. La ora 5 p. m. înaugurarea se face cu „Imnul regal“, cântat de corul „Doina“ și cu cuvântarea *marelui bărbat Costescu*, care arată opera însemnată a fostului guvernor al Băncii Naționale, dl *Bibicescu*. — Vorbește pâr. *Buracu* și corul încheie sărbătura. S'au donat din partea Bibliotecii *Bibicescu* și a dlui *Costescu* suma de Lei 1.000, care colectă s'a sporit cu darurile mai multor membrii. — Seara banchet cu toasturi, pâr. Tătucu pentru Casa Domnitoare, Primarul pentru oaspeți, stud. univ. *Stroescu* în o cuvântare admirabilă despre frățietate, *Nicolaescu* din partea „Bibliotecii *Bibicescu*“, *Buracu* pentru secretar, primar și locuitorii comunei.

Concertul a reușit splendid. Cântecetele au vrăjit publicul, precum și cuvântarea neprețuitului nostru prietin *Paulianu*, care a fost obiectul admirației și al dragostei tuturor. — *A dona* zi serviciu divin și sfințirea minelor de cărbuni de către preoții *G. Tătucu* și *Gl. Popovici*. Predica ocazională a fost rostită cu multă înțelepciune de pr. Tătucu.

În ziua primă serviciul l-a oficiat pâr. *Buracu*, iar răspunsurile au fost date cu adevărată măiestrie artistică de către dnele Tătucu și *Domilescu* — surori — venite anume la acest praznic.

Atmosfera acestor zile a fost mărită prin darul dlui *Alimănișteanu* de Lei 10.000 pentru orfanii satului (dl *Alimănișteanu* este proprietarul minelor de aici).

Munca depusă de părintele Tătucu, dimpreună cu conducătorii satului și sprijiniți de locuitorii ei — precum și debutul de neprețuită valoare a oaspeților dragi dir. Severin au făurit încă o zală la lanțul de aur culturală care va aduce mai curând poporul nostru la fericire și prosperare pe toate tărâmurile.

Coresp.

Principele Nicolae al României viitor rege al Albaniei. S'a anunțat nu de mult, că zilele acestea va sosi la București ministrul de externe al Albaniei, d. Pande Vanghele.

Se dă ca sigur, că sosirea sa este în legătură cu intrarea Albaniei în sfera de influență a Micii Înțelegeri, care la finea lunii curente va ține o conferință la Sinaia.

Cu această ocaziune, se anunță, că ministrul de externe albanez va pune în curent pe reprezentanții oficialității noastre și cu un alt fapt.

Și anume: poporul albanez, care totdeauna a păstrat un cald simțământ pentru România și pentru Familia Regală română, proiectează oferirea tronului Albaniei Principei Nicolae al României.

Acest proiect este sprijinit cu hotărâre și de membrii coloniei albaneze din Capitală, cari — pe deoparte apreciind însușirile Principei Nicolae, iar pe de altă parte înțelegând avantajile pe cari Albania le-ar avea dintr-o cât mai strânsă apropiere de România, — ar fi fericiți să vadă, pe tronul Albaniei, un principe al României.

Rămânând să se vadă, ce formă precisă va lua simțământul populației albaneze și cari vor fi rezultatele demersurilor sale, înregistrăm, — nu fără satisfacțiune, — această manifestare, în orice caz măgulitoare, a unui brav popor, păstrător credincios al spiritului latin și cu care avem atâtea laturi de apropiere.

Examenul de maturitate la liceul „Traian Doda” din Caransebeș s'a ținut în 7, 9 și 10 Iulie a. c. sub președenția dlui profesor universitar dela București Traian Lalescu, care e și deputatul Orșovei. Au fost admiși la examenul oral toți candidații, în număr de 28, între cari și 3 domnișoare. Rezultatul a fost pe deplin mulțumitor. Toți candidații au reușit și anume: maturi cu foarte bine 5, maturi cu bine 7, maturi 15. Cu mențiunea „foarte bine” au reușit: Nicolae Ciucur (Dalci), Nicolae Cornean (Zăgujeni), Damaschin Daicovici (Căvâran), Ioan Drăgăla (Prilipeț), Mihail Lalescu (Mehadia). Cu mențiunea „bine”: Petru Babeu (Timiș-Slatina), Dumitru Chevereșan (Arad), George Comicescu (Cepienița j. Iași), Nicolae Frâncu (Berzasca), Antonie Marta (Berzasca), Mugurel Pășlea (Bozovici), Zeno Șușoi (Caransebeș). Maturi fără mențiune (cu suficient): Ioan Bartolomei (Doloave), Ioan Borlovan (Răcășdia), Ioan Brânda (Cornea), Nicolae Brinzei (Corneareva), Petru Budescu (Dalboșeț), Traian Constantin (Vrani), Alex. Fara (Caransebeș), George Ieremia (Câlnic), dșoara Sempronia Lepa (Caransebeș), Petru Maier (Lugoj), Ioan Matei (Iablanița), dșoara Iosefina Miculescu (Teregovă), dșoara Lucia Mităr (Iabuca), Ioan Prekoc (Caransebeș), părintele Petru Șandru (Petnic) și Corneliu Suru (Rugi). După examen a avut loc cunoscutul banchet de adio (exitus) în grădina dela „Pomul verde” la care au luat parte: dl profesor univ. și deputat Traian Lalescu, dl inspector al învățământului secundar din circumscripție Sabin Evuțian, dl director subst. al liceului George Noaghea, profesorii Avram Vasulescu, Matei

Manolescu cu dna, George Popescu-Sura cu dna, Mate Armaș, Filip Pop, Iancu Căltun, Nicolae Domășneanu, George Neamțiu și Petru Bancea, precum și toți abiturienții. Petrecerea a decurs în deplină veselie. Dlui profesor univ. Traian Lalescu i-s'au făcut călduroase manifestațiuni de simpatie.

Banca Națională în județul nostru. În 1 Iulie s-a inaugurat la Lugoj sucursala Băncii Naționale. Sfințirea localului a săvârșit-o protopopul local în prezența prefectului, a comandantului militar și a directorilor dela aproape toate băncile din județ. În discursurile rostite s'au relevat meritele economice-financiare ale conducătorilor acestei bănci, cari n'au cruțat nimic pentru a ridica bunăstarea Regatului vechiu și a sprijini lupta națională a Românilor din Ardeal și Bănat pe când se aflau sub dominație streină. Azi și-a întins acest mareț stejar financiar ramurile sale peste ținuturile tuturor Românilor, ocrotind acum fără deosebire și interesele provinciilor alipite, având astfel a conduce întreagă opera de colaborare la refacerea economică-financiară

Dela înfăptuirea idealului național, bănațenii neconținut au așteptat organizarea creditului lor și astfel venirea Băncii Naționale în acest aret este privită de cea mai puternică cheazășie întru realizarea acestei probleme.

Primiți, domnule director Petit, salutul nostru de dragoste frățească și fiți bine veniți în mijlocul nostru împreună cu corpul funcționarilor și a consiliului — asigurându-Vă, că activitatea DVoastre poate deveni măreață, având a o desfășura în cel mai mare și românesc județ.

A. M.

Nr. 53/1922

CONCURSE.

Pentru întregirea *parohiei* de cl. II. din *Bocșa-română*, protobresbiteratul Bocșa-montană, rămasă vacantă prin decedarea parohului Ioan Guțiu, se escrie concurs cu termen de recurgere de 30 zile socotit dela prima publicare în „Foaia Diecezană”.

Emolumente sunt:

1. Sesiunea parohială
2. Birul și stola uzuată
3. Casa parohială de sub Nr. 31.

Doritorii de a ocupa această parohie sunt avizați, că, recursele lor, instruate conform statutului organic și regulamentului pentru parohii — adresate comitetului parohial — să le subștearnă oficiului protopresbiteral din Bocșa-montană, până la termenul indicat, precum și a se prezenta în s. biserică în vre-o Duminecă sau sârbătoare, însă nu în ziua de alegere, spre a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie.

Dat din ședința comitetului parohial or. rom. din Bocșa-română, ținută la 2/15 Februarie 1922.

Iuliu Crina m. p.
președinte.

Miron Popoviciu m. p.
notar.

De acord cu mine.

2—3

Mihail Gașpar m. p.
protopresbiter.

Nr. 82/1923

Pentru ocuparea postului de paroh la *parohia vacantă* din *Bărbosu* se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană”

Emolumente:

1. Sesiunea parohială
2. Două estravilane în comună
2. Stola și birul uzitat.

În lipsă de casă parohială, alegândul paroh va avea singur să se îngrijească de locuință.

3. Toate dările de pământ pentru stat alegândul paroh are singur să le supoarte.

Doritorii de a ocupa acest post sunt rugați a-și subșterne recursele lor, conform regulamentului pentru parohii, adresate comitetului par. din Bărbosu, Prea On. Oficiu protopresbiteral din Boeșa-montană. Recurenții sunt poftiți a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sfta biserică din Bărbosu, spre a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie, dar numai cu incuviințarea P. On. Domn protopop, și nici decum în ziua alegeri.

Barbosu, la 8 Ianuarie 1923.

Ioan Cală m. p.
pres. com par.

Alecsa Iancu m. p.
notar com. par.

De acord cu mine:

2—3

Mihail Gașpar m. p.
protopresbiter.

Pe baza ordinațiunei Venerabilului Consistor diecezan din 14 Aprilie 1923 Nr. 1130 B., se escrie din nou concurs pentru îndeplinirea postului de paroh în parohia primă de cl. II-a din Banloc, devenită vacantă prin abzicerea parohului Filip Pop, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană“

Emolumentele:

1. Una sesiune parohială constătătoare din 26 jug. 120 stj. □ de pământ, după care alegândul paroh va avea se poarte toate dările.

2. Stola și birul uzitat.

În lipsa de casă parohială, alegândul paroh va avea singur să se îngrijească de locuință.

Doritorii de a ocupa acest post să-și subștearnă recursele lor, conform regulamentului pentru parohii, adresate comitetului parohial din Banloc, Prea On. Oficiu protopresbiteral din Ciacova.

Recurenții sunt poftiți a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sf. biserică din Banloc, spre a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie, dar numai cu prealabila incuviințare a protopresbiterului tractual și nici decum în ziua alegerii.

Întrucât nu se vor ivi recurenți cvalificați pentru parohii de cl. II., se vor admite și recurenți cvalificați pentru parohii de cl. III.

Banloc, din ședința comitetului parohial ținută la 10/23 Mai 1923.

Elisei Mureșian m. p.
președinte.

Gheoghe Chin m. p.
notar ad hoc.

În conțelegere cu mine.

2—3

Augustin Ghilezan m. p.
protopresbiter.

CASĂ DE VÂNZARE	
◆	Cu 3 camere,
◆	grajd, grădină
◆	mare cu pomi
◆	fructiferi.
1—3	
STRADA GRĂDINILOR Nr. 943.	

Nr. 142. exec. 1923.

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul executor al judecătoriei de ocol din Caransebeș, în senzul §-lui 102 art. de lege LX din 1881: resp. în senzul §-lui 19 art. de lege XLI din 1908 prin aceasta publică, că în urma decisului Judecătoriei de ocol din Timișoara de sub Nr. 12872/1921 efectuindu-se execuțiunea, la 23 Aprilie 1923 în favorul execvant Iosif Palagi și Comp. reprez. prin avocatul Dr. Rosenthal contra execvatului pentru sumade 6300 Lei — bani și acces. mișcătoarele cuprinse și supracuprinse, cari s'au prețuit în 8200 Lei — bani și anume: mobile de casă se vor vinde prin licitație publică. Deci în urma decisului Nr. 1065/1923 G. a Judecătoriei de ocol Caransebeș pentru incasarea pretenziunei de 6300 Lei — bani capital, după aceasta 5% din 31 Decemvrie 1921 interese și spesele de 762 Lei 55 bani staverite până în prezent, se fixează termenul de licitație **pe ziua de 27-lea Iulie 1923 la orele 3 p. m. în comuna Caransebeș** la locuința execvatului și toți aceia cari au voe de a cumpăra, sunt invitați cu aceea observare, că mișcătoarele de sus în senzul art. de lege LX. din 1881: §-ul 107, 108 se vor vinde celor cari dau mai mult, pe lângă solvirea în bani gata și în caz necesar și sub prețul de strigare.

Întru cât mișcătoarele licitande sau cuprins și supra-cuprins din partea altor creditori și aceștia și-au câștigat dreptul de acoperire asupra licitației, în senzul §-lui 129 a legei LX. din 1881: se va efectui și în favorul lor.

Caransebeș, la 10 Iulie 1923.

Mihail Guran.
executor jud. reg.

O casă

în Str. Ovid Nr. 1067

cu o prăvălie, 2 camere,
o bucătărie, pivniță
și brutărie (2 ca-
mere) cu cele
necesare se
vinde din
mână liberă.

Informațiuni în prăvălie.

1—2